

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Sverige ek. för.

hkpo.se

Mastvägen 6, 43274 Träslövsläge – Telefon +46(0)340 372 50 – info@hkpo.se

Länsstyrelsen Skåne
Miljöavdelningen
Malmö

Angående remiss Dnr 511-5924-2017 om bildande av naturreservat i Skånska Kattegatt i Höganäs och Båstads kommuner

Havs- och Kustfiskarnas PO (HKPO) önskar lämna följande synpunkter på rubricerad remiss.

HKPO har i det tidiga samrådet kring reservatsbildningsplanerna framfört synpunkter, vilka finns presenterade i den här remissen och vilka vi fortsatt står fast vid. Men vi vill åter lyfta fram den fiskereglering för området som finns efter en överenskommelse mellan Sverige och Danmark. Vi anser att det som främst måste ske är att avtalet från 2009 först omförhandlas. Idag lever Kattegatt och yrkesfisket med alltför många ouppklarade tvistefrågor med Danmark. Noteras bör att remissförslaget inte ens stannar vid naturreservatet utan dessutom vill ”*Verka för buffertzoner*”.

SLU framför en liknande uppfattning att ”*för fortsatt konstruktivt arbete med föreslagna åtgärder krävs samarbete med Danmark och EU.*”

I bemötandet till HKPO hänvisar Länsstyrelsen Skåne till SLU Aquas undersökning av bottentrålningens effekter på mjukbottenfaunan i Kattegatt. HKPO har i andra sammanhang framfört fiskets invändningar på en del påståenden om bottentrålningens effekter som fisket genom iakttagelser och erfarenhet kan bemöta. För att inte rapporten ska stå helt oemotsagd och är central i Ls argumentering tar vi därför upp några av dessa i bilaga 1.

Vi kan se att remissen i en hög grad underskattar andra påverkansfaktorer än själva fisket, såsom syrebrist och klimatpåverkan. Båda företeelser som yrkesfisket redan märker av och som de senaste decennierna i en allt accelererande takt ändrar på förutsättningarna för livet i havet. Utöver dessa finns det givetvis andra faktorer som också påverkar. Följden blir att arter minskar eller försvinner helt från stora områden. Invasiva främmande arter kan istället komma att etablera sig i framtiden. Dessa pågående miljöförändringar kan få till följd att fisket kan komma att slås ut när alternativa områden saknas att bedriva fiske i. I synnerhet i kombination med en alltmer bristande flexibilitet vad gäller fiskemöjligheter av olika arter.

Beträffande syrebristen har vi stöd av SLU som skriver: ”*SLU vill tillägga att även syrebrist kopplat till övergödningsproblem periodvis haft en mycket stor påverkan på bottenfaunan i området. Detta, liksom att det finns en global påverkan från havsförurning bör framgå av Länsstyrelsens handlingar, även om de inte kan regleras lokalt av förvaltningen.*”

Länsstyrelsens remiss föreslår dock en ökad övervakning av hydrografin, särskilt syrehalt, temperatur och salthalt, vilket är bra. Ambitionen ”installera en eller flera sonder” verkar vara något för låg.

Risken för klimatförändringar avhandlas helt kort: *”Klimatförändringar kan leda till ändrade förhållanden vad gäller temperatur eller salthalt. Detta kan påverka förutsättningarna för olika arter och ge förändringar i djursamhället som påverkar hela näringskedjan.”*

Under rubriken skötsel beskrivs: *”Främmande arter eller populationer bör särskilt övervakas och om möjligt bör åtgärder vidtas om naturligt förekommande arter och populationer riskerar påverkas negativt.”*

Effekterna av klimatförändring skulle behövt analyserats bättre i förslaget. Nu ges det en bild av att reservatet i viss mån kan återskapa sådant som förlorats sedan länge och bevara allt annat som nu anses som ”naturligt”. Den här inställningen är alltför statisk och därför inte ändamålsenlig då den i mycket stänger för en flexibel förvaltning med en inbyggd anpassningsförmåga.

Jakt ska förbjudas enligt förslaget (sjöfågel). Inget nämns om eventuellt framtida behov för jakt på säl. Ett bevarandemål beskriver: *”Knubb- och gråsäl ska finnas i området under hela året. Populationerna ska vara livskraftiga och ha ett gynnsamt tillstånd.”* Vidare anges i remissen som prioriterade djurgrupper; säl, tumlare och torsk.

Att totalförbjuda jakt anser vi är en dålig förvaltning. SLU har precis startat upp en undersökning i södra Kattegatt för att utröna vad knubbsälens diet består av. Det finns en misstanke om att sälen är ett hot mot torskbeståndets utveckling i Kattegatt. Detta är i så fall mycket allvarligt eftersom reservatet är ett viktigt lekområde för torsken.

Återigen, det sista yrkesfisket i Kattegatt nu vill uppleva är att naturreservatet införs i full strid med Danmark, ett grannland som det svenska fisket delar så mycket av fiskevatten med. Samtliga områden av de som infördes 2009, efter en så kallad ”gentleman’s agreement” mellan Sverige och Danmark, behöver först få sin gemensamma lösning. Den dåliga stämning som nu råder leder bara till en försämrad fisk- och miljöförvaltning totalt för Kattegatt och är till stor skada för det svenska yrkesfisket.

Att danska myndigheter, det danska och det svenska fisket, ofta hamnar på samma sida i dessa tvistemål gentemot svenska myndigheter, är i längden inte bra. Vi vet ju att i flera andra frågor, såsom selektivt och skonsamt fiske, har det svenska fisket en särställning och skulle med andra förutsättningar i samarbete med våra myndigheter kunna bidra till en bättre förvaltning av vårt gemensamma Kattegatt. Om detta borde diskussionen handla. HKPO vill gärna se att Länsstyrelsen Skåne i det fortsatta arbetet medverkar till att försöka lösa upp dessa knutar.

Träslövsläge den 27 september 2019

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Tommy Lang
ordförande

Bilaga 1. Några reflektioner kring bottentrålningens effekter

Forskningen om havsmiljön och yrkesfiskets påverkan lider tyvärr många gånger av en form av tunnelseende. Inte för att just forskare är försedda med skyggglappar, utan för att de ofta utför en beställning eller ett forskningsprojekt som är strikt avgränsat. Resultaten av undersökningen riskerar då att framstå som mer signifikanta än om de sätts in ett större sammanhang där naturlig påverkan och andra källor också vägs in. Samma svaga, ofullständiga data kan då dyka upp i flera sammanhang för att motivera miljöåtgärder riktade mot fisket. Frikostiga hänvisningar i rapporterna till utländska undersökningar behöver ifrågasättas. Vad har de för betydelse för att beskriva det svenska fiskets effekter på miljön i just våra vatten, när vi vet att fiskets bedrivande, redskap och andra förhållanden kan skilja sig markant åt från utländska fisken.

I utvärderingen om bottentrålningens effekter som SLU utförde på uppdrag av HaV år 2018, framstår resuspension efter trålning som betydande och *kan* vara ett hot mot känsliga arters överlevnad. Resuspensionen behandlas även i Länsstyrelsernas rapport (2016-36). I en av undersökningarna från 2012, som ingår i underlaget för Koster-Väderöfjorden, står det dock uttryckligen *”resuspensionen är långt mycket större vid stark vind än vid trålning”*.

Samt:

”Vi ser tecken på att naturliga processer är av stor betydelse. Det gäller framför allt ett mycket tydligt samband mellan turbiditet och tryck i den kontinuerliga mätningen, och att under perioder av vind i kulingstyrka den 9 och särskilt den 17 oktober ökar turbiditeten kraftigt” vidare *”Tisdag 9 och onsdag 17 bedrevs dock ingen trålning i Kosterfjorden troligen p.g.a. kuling. Dessa dagar togs också bort i jämförelsen”*

I rapporten (2016-36) står det mer kortfattat *”Undersökningarna visar att en ökad turbiditet är kopplad till perioder med stark vind.”*

I diskussionen medges att *”Majoriteten av effektstudier på organismer är genomförda under kortare experimentella förhållande och på ett fåtal arter. Det finns alltså endast mycket begränsad mängd information för att kunna dra slutsatser om huruvida varaktig suspension, eller hur konstant ökade halter av suspenderat material i bottenvattnet påverkar olika typer av organismer eller livsstadier.”*

Den här viktiga informationen för att rätt kunna värdera resultaten, är trots det bara en liten del i rapporten.

Undersökningarna är alltså inte tillfyllest för att dra korrekta slutsatser, inte ens enligt rapportförfattarna själva. På sätt och vis förståeligt, uppdraget var ju att redovisa effekten från själva trålningen. Men faktum kvarstår, för att dra slutsatser är det ändå ett bristfälligt underlag. Men, resultaten lever ändå vidare och har nyttjats negativt mot fisket i flera sammanhang.

Ett exempel på verklig iakttagelse: Var och en som befinner sig på havet eller vid kusten efter en kuling kan konstatera att vattnet är grumligt, att det flyter omkring växtdelar, och kan göra så under flera dagar. T o m stenar med beväxning kan föras iland. Ingen bottentrålare kan åstadkomma en sådan effekt i havet.

En annan notering: SLU skriver 2018 i utvärderingen om bottentrålningens effekter att några få arter kan gynnas av trålningen. Det är naturligtvis glädjande läsa att det ändå kan finnas något positivt med fisket. Eller?

*”De helt dominerande arterna på Kattegatts mjukbottnar är två arter grävande ormstjärnor av släktet *Amphiura* (Fig. 5). Dessa visade sig vara toleranta för bottentrålningen och den ena arten *A. chiajei* gynnades utefter trålningsgradienten vilket tolkades som en effekt av minskad predation av bottendjursätande predatorer som havskräfta och plattfiskar vilka antas minska med ökande trålningsintensitet. Ormstjärnorna visade också på en minskning över tid efter stängningen i det helt fiskefria området i Kattegatt vilket på motsvarande sätt tolkas som att predationen ökar när havskräfta och fisk får skydd från bottentrålningen och ökar i området.”*

Vi har ett litet problem med det här resonemanget. Beståndet av havskräfta har de senaste åren ökat kraftigt (och därmed kvoterna). Samtidigt har fisket inte på långt när förmått att fiska upp tilldelad kräftkvot. Som det ser ut verkar bägge dessa arter, ormstjärnor och havskräftor, att leva gott både på och i havsbotten, trots att de utsätts för en återkommande bottentrålning. Ormstjärnorna är inte bara föda för fisk och kräftdjur, de spelar också en viktig roll i att syresätta bottenarna med sitt grävande, och kräftor vet vi skyr syrefattiga bottenar. En förklaring skulle då lika gärna (eller ännu hellre) kunna vara att bottentrålningen hjälper till med syresättningen och därmed begränsar övergödningens effekter? Något som skulle kunna förklara varför burfiskare som provfiskat i trålstängda områden i södra Kattegatt endast får en tredjedel av fångsterna gentemot ett fiske på bottenar strax intill, där trålning förekommer, alltså tvärtom SLUs tolkning (9.4). Vi har naturligtvis inte hela facit, men det är värt att fundera över varför arter som är helt beroende av ett liv på havsbotten inte verkar ha problem med trålarna (såvida de inte har fångats förstås).

Övergödning och syrebrist

Det finns andra påverkansfaktorer som är mycket allvarligare än trålning för vår havsmiljö. Syrefria och syrefattiga bottenar dödar mycket bottenlevande arter som inte kan komma undan, och havets produktionsförmåga minskar därmed.

Hur illa det kan gå fick hallandsfisket erfara år 1988 då stora fiskeområden i Kattegatt drabbades av syrebrist. Under någon vecka med onormalt rikliga fångster av kräftor och krabba, kom fångsterna snart att bestå av enbart döda skaldjur och fisk. Allt bottenlevande, plattfiskar av olika slag, skaldjur, allt, som vi inte ens känner namnen på, och som inte hann fly undan - det dog. En fullskalig miljökatastrof som kunde ha slutat ännu värre för merparten av det demersala hallandsfisket som riskerade att helt slås ut.

Det som räddade fisket den gången var en bättre flexibilitet i fiskets bedrivande än vad som gäller idag. Men fortfarande vet vi att det uppkommer syrebrist till skada för bottenlivet i en del områden, i synnerhet på hösten. Anmärkningar om syrebrist poppar också upp i en del undersökningar om bottentrålning som har gjorts. Men överlag är detta något som vi i Sverige har alltför dålig statistik och kontroll på.

Vad som klart kan konstateras, är att hallandsfisket genom sitt trålfiske i många, många decennier, inte på något vis kan beläggas med att ha förorsakat sådan skada på bottenlevande arter som syrebristen i ett enda slag gjorde 1988.

Varför tar vi då upp den här frågan i samband med en utredning om bottentrålningens effekter, därför att vi menar att verkligheten är precis så komplicerad som den synes vara. Hur ska man kunna bedöma långsiktiga effekter om inte alla variabler finns med i kalkylen? När det verkar saknas en brist på kunskap rörande påverkansfaktorer som kan ha en väldigt stor effekt på habitatet, effekter som kanske fisket i många fall får klä skott för.